

GERONA'KO GOTZAI A ETA TOKIAN- TOKIKO IZKUNTZAK BERE BALIOA BADAUN DOKUMENTU BAT

Toki atsegiña da benetan Markiña. Eta Markiña'n Aita Karmeldarren konbentuan, igarortzen dodaz nik aspaldidanik, amabost-ogei egunez, nere udako opor-rak.

Eta badot adiskidetasun ederrik egiña, Markiña'ko jende atsegiñen artean.

Adiskide oietan, bat, Xabier Matute, benetan onartzen dodan gizona. Abertzale zintzo ta langillea da Xabier. Euskalzale jatorra; Erriko Euskeren maitale sutua, eta, jakiña, bera bizkaitarra dalarik, Bizkaieraren babesle sendoa. Izanere, ain da ederra!, ain da atsegiña!, ain da polita Markiña'ko bizkaiera gozoa!

Bein, Euskera bizi daiten, Bizkai'n bizkaiera lan-tzea eta babestea bear-bearrezko gauza zala-ta..., alkarrekin berbetan ari gintzazala, Gerona'ko Gotzaiak, Katalaunieraren alde idatzitakoa gogora etorri yakun (1).

Gogor eraso eutsoen Gotzai ari España'ko irrati eta telebista fatxista marrulariek, orrelakoetan beti egin izan daben lez, baiñan arrazoi guztia, osoki, Gotzaiarena zan.

Au zan ba, Gotzaiak esandakoaren gunea:

"Katalauni'n, Katalauni'ko izkuntza bakarra, Katalauniera da. Beste izkuntza guztiak, naiz gure eraspén osoa merezi, Katalauni'n, erbestetik etorritako izkuntz atzerritarrak dira".

* * *

– Gerona'ko Gotzai orrek Katalauni'ko izkuntzaz esan daukunak oso-osoan balio dau Euskerarentzat ere.

– Bai, Xabier. Oso-osoan balio dau. Euzkadi'n ere

Euskera bait da Euzkadi'ko izkuntza bakara. Beste izkuntza guztiak, gaztelera eta frantzera adibidez, naiz gure eraspén osoa merezi daben izkerak izan, erbestetik etorritako izkuntz atzerritarrak dira. Baita "eusko-oldozkeraren munduko atzerri illun" batetik ekarrita, indarrez sartu nai douskuen "el batua" ori ere, naiz onek, asmo oker biurriz sortua izan zalako, beste aiek merezi daben eraspénik merezi ez.

– Zeuk bezala pentsatu izan dot nik ere beti, Don Bixente. Ez al yazu iduritzen gure esker ona merezi daua Gerona'ko Gotzai Jaun adoretzu orrek?

– Bai orixe! Zergaitik ez diozu zuk eskerrak eman ez idazten. Ziurki, gutun bat baiño geiago jasoko ebazan, esan dauna gaitzetsiz. Pozik artuko dau zurea, esan daunagaitik eskerrak emonez.

Eta, baita Xabierr'ek Gotzaiari laister idatzi! Eta baita Gotzaiak erantzun ere!

Gaur ekarri daustaz, Xebierr'ek, igazko bere esku-titza eta gotzaiaren erantzuna.

Xabierr'ek, jakiña, katalaunieraz ez dakin ezkerro, gaztelera egin eutson bere gutuna, eta ona, neuk euskeratuta, gutun orren mamia:

"Jaun gurena:

"Bizkaitar xume bat besterik ez naiz, baiña nere erriko izkuntzaren eta kulturaren maitalea. Jakin dot, zeuk Katalauni'ko izkuntzaren alde egin dozun babesketa, eta, baita, ondorioz sortu dautsuen zarata zakarra. Nik orde, esan dozunagaitik zorionak emateko eta gure esker ona aiderazteko zuri gutun au idaztea erabaki dot.

Askok, dirudianez, Batikano'ko II Konatzilioa ger-

(1) Nik, nere idazki guztietan, Elizaren Edestiari-buruzko liburuetan adibidez, GERONA idatzi izan dot beti uri aren izena. Zergaitik? Izen ori idazten, aurrenekoak, elendarrak izana ziralako, eta, cleneraz, "G" ori, gure euskerean lez, era goxoan agoskatzen dalako, eta ez, gaztelera bezala, "J"ren antzera. Katalauniarrek, gaur, Girona idazten dabe; baiñan ori, izkuntza guztietan aurki daikegun, "E" izkia "I" biurtzeko oituraren ondorioa besterik ez da. Euskal-itxura aundiko izena dogu Gerona. Ez bedi iñor arritu. Krist'auurreko VI mendean beste iñor baiño leenago elendarrak Lurrarteko edo Mediterran itxasoaren ertz artara iritxi ziranean, euskera bait zan lurralde aietako izkuntza. (Ikus argitaratu-barria dodan " *Euskal-Kr stauJasunaren Sorkuuta* " izeneko liburua).

tatu zala, eta Kontzilio orrek, latiniari zor yakon eraspenik galdetzeke, mundu guztiko kulturak onartuta, tokian-tokiko izkuntzak ere liturgirako artu ebazala ez daki.

Gaiñera, gotzai jauna, ezapaizok ere elizkide geararik, arazo auetaz zer ezanik badogula induritzen yat.

Eskerrikasko, beraz, Jauna, eta nere eskerrik beronarekin batera, nere agurrik eraspentsuena zuretzat".

Eta, ona, orain, emen, Gerona'ko Gotzai Jaunaren erantzuna: Ez dot euskeratuko, dokumentu lez agertzen dodan ezkerero. Dokumentuek, idatziak izan diran izkeratik beste batera aldatzerakoan beren balioaren erdia galtzen dabelako:

"El Obispo de Girona

"30-IX-95

"Sr. D. Xabier Matute

"Markina

"Distinguido Sr.:

"Recibi su carta del d(a primero del actual. Agradezco sus palabras de animo. Ud. y los suyos son capaces de entendernos porque tambien se encuentran en situacion de acoso del que ve *gigantes* cuando son *molinos de viento*. Mantengamos la serenidad y dejemos que la razon se abra paso.

"Afectuosamente,

"+ Jaime Camprodon

"Obispo de Girona".

Gerona'ko Gotzaiaren euskutizat "gigantes" eta "molinos de viento" oiek, neuk azpimarratu deusuedaz, katalauniarren eta euskotarren arteko ezberdintasuan adierazteko oso egokiak dirala uste izan dodalako.

Izan ere, Gerona'ko gotzaiarentzat "aize-igarak" besterik ez diran auzi auek, egiazko "erraldoiak" bait dira euskotarrantzat.

Katalauniarrek, -Pujol "Generalitat"eko Lendakaria, Gerona'ko Gotzaia, eta Lerida'ko landetan lan egiten daben "payesak"—naiz Katalauni'ren maitale gartsuak izan, españiarrak dira gogoz eta bioatzez. Ez dira, gure berbeta-eraz, "nazionalistak"; soilki, "rejonalistak" dira. Ez dabe Katalauni Españi'gandik bereizi nai. Ez dabe yaretasun osorik eskatzen. Autonomi aundi batekin naikoa dabe pozik eta doatsu gelditzeko.

Orregaitik, beti Españi'ren altzoan bizi gura dabelako, Pujol Lendakariarentzat, Gerona'ko Gotzaiarentzat, eta Lerida'ko "paiyes"entzat, izkuntzari-buruzko arazoak "aize-errotak" besterik ez dira, eta, beraien ustez, Mantxa'ko On Kixote'k egin eban erokeri bera egiten dabe Españi'ko jaurleek, "aize-errotei", "erraldoiak" ba'lira bezala eraso gorritz ekiterakoan.

Euskotarrok ordea, badakigu, ziur, españiarrak ez generala. Orregaitik, ez gara autonomi batekin lasaitzen. Guretzat, autonomia askatasun osorako bidea besterik ez da. Euzkadi, osoro gura dogu Españi'gandik bereizi. Yaretasun osoa gura dogu gure Aberri bakarra dan Euzkadi'rentzat. Europa'ko alkartasunaren barruan, bai noski, baiñan, alfabetoaren araura "EU" izkiak "ES" eta "FR" izkien tartean dagozelako Españi eta Frantzi'ren artean Laterri yare nai dugu Euzkadi; Españi eta Frantzi bezain yare.

Oridalata, "aize-errotak" baiño milla bider geiago dira guretzat iEuzkadi'ren nortasunari dagozkion arazo guztiak "aize-errotak" ez baiña, egiazko "erraldoiak", etsai eriogarri agertzen jakuzan "erraldoiak", bait dira!

LATIEGI'TAR BIXENTE

**Eusko Jaurlaritzaren
Laguntzaz.**

Kultur Saila'k diruz lagundutako aldizkaria.